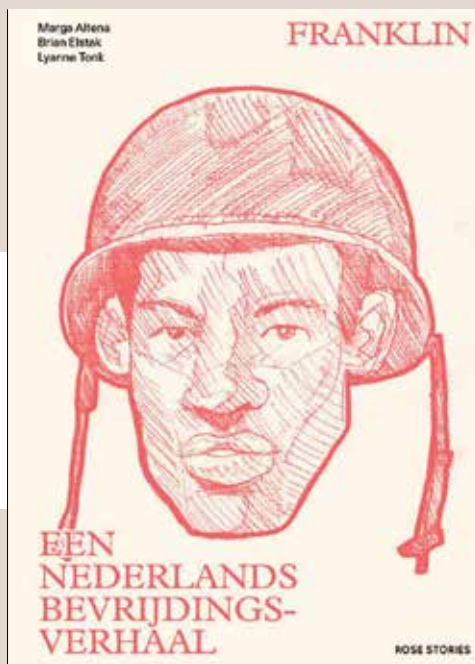

Zoektocht naar een grootvader

Franklin. Een Nederlands bevrijdingsverhaal. Marga Altena, Brian Elstak, Lyanne Tonk (Rose Stories/Stichting LovingDay NL, Amsterdam 2019), 160 blz., € 16,95

Het is dat de mediatheek van mijn school een van de ontvangers was van *Franklin. Een Nederlands bevrijdingsverhaal*, want anders had ik niet van het bestaan af geweten. Dat zou jammer zijn geweest, want deze *graphic novel* bevat een gevoelig en sterk verhaal van scenarist Marga Altena, rauw en passend getekend door Brian Elstak en sterk vormgegeven door Lyanne Tonk. Het boek behoort tot de dertig best vormgegeven boeken van 2019. Andere aanbevelingen: hoe actueel kun je zijn; een strip over racisme en een vergeten geschiedenis. Het gaat namelijk over de rol die zwarte Amerikanen speelden bij de bevrijding van Europa. Een weinig besproken onderwerp, totdat historica Mieke Kirkels drie jaar geleden *Kinderen van zwarte bevrijders* publiceerde. Het idee voor deze strip kwam ook van Kirkels en van Kees Ribbens. Ribbens werkt bij het NIOD, is hoogleraar populaire historische cultuur en oorlog, en is de kenner van Tweede Wereldoorlogstrips in Nederland.

Het boek van Kirkels deed zoveel stof opwaaien dat inmiddels bekend zal zijn dat mannen met een zwarte huidskleur vrijwel alleen in onder-

steunende functies in het sterk racistische Amerikaanse leger mochten dienen, dat zij in Engeland meemaakten dat het ook anders kon en dat zij in bevrijd Nederland als helden werden ontvangen. Nederlandse meisjes werden verliefd en negen maanden later kwamen er zwarte kinderen. De soldaten waren ondertussen vertrokken. De schande voor de meisjes – zeker in het katholieke zuiden – was groot en een deel van de kinderen werd in weeshuizen grootgebracht. Hoofdpersoon van de *graphic novel* is Frances, historica en kleindochter van Franklin, die wil weten waar zij vandaan komt. Vader Frank herinnert zich dat daar thuis niet over gesproken mocht worden en vertelt over zijn vergeefse poging om zijn herkomst te achterhalen. Zijn moeder was te getraumatiseerd om ook maar iets te zeggen. Oma Liesbeth schreef echter een dagboek, dat na haar dood opduikt. Hierin schrijft zij hoe de geschiedenis verliep. Liesbeth werd, net als de andere zwangere meisjes,

voortdurend vernederd door de zusters van het weeshuis. De brieven van Liesbeth die ze aan Franklin schreef, bleken nooit te zijn verstuurd en zijn brieven waren nooit aan Liesbeth gegeven. Uiteindelijk vindt Frances de zus van Franklin.

In het echt was een van de zwarte grafdelvers van het Amerikaanse ereveld in Margraten – dominee Matthew Southall Brown sr. – in 2019 de eerste die de koning en koningin de hand drukte bij de viering van 75 jaar bevrijding op die indrukwekkende begraafplaats. De geschiedenis van de zwarte bevrijders zal niet meer worden verzwegen.

Op www.john-adams.nl staat de blog *black liberators*, met interviews met scenarist Altena, tekenaar Elstak, inspirator Ribbens, onderzoeker Kirkels en de over 'koloniale afasie' sprekende emeritus hoogleraar Gloria Wekker.

Ger Jan Onrust

Ingehaald door de gebeurtenissen

Epiloog bij Grote verwachtingen

Geert Mak (Atlas Contact, Amsterdam 2020), 88 blz., € 7,50

In 2019 verscheen het vervolg op *In Europa*, het boek waarin Geert Mak beschreef hoe Europa in de twintigste eeuw vorm kreeg. Dat boek sloot af met het overheersende optimisme van 1999. In zijn nieuwe boek *Grote verwachtingen* vertelt Mak hoe in de eerste twee decennia van de 21ste eeuw die grote verwachtingen de grond in werden geboord door een serie onverwachte tegenslagen. De epiloog vat de ontwikkelingen tussen 2017 en 2019 samen in een persoonlijke reis door Europa, zowel fysiek als in gedachten, en

Korting

Lezers van *Kleio* kunnen *Franklin* tijdelijk met korting aanschaffen met de code BOEKKORTINGFRANKLIN. Deze is geldig van 1 september t/m 31 oktober. Bestel het boek via de website www.rosestories.nl. Het kost dan € 15,00, inclusief verzendkosten.